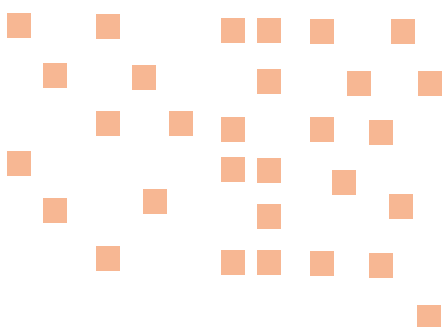

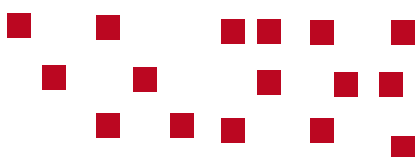
AUTONOMIA PALESTYŃSKA

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej w Autonomii
Palestyńskiej

DPU-WIKP-424/169/2023
25.04.2023

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Autonomii Palestyńskiej

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: ok. 3,05 mln na Zachodnim Brzegu (ZB) i 2,07 mln w Strefie Gazy (SG)

Skład etniczny: palestyńscy Arabowie. Dodatkowo na Zachodnim Brzegu żyje około 432 tys. izraelskich osadników, a we Wschodniej Jerozolimie jest ich ponad 227 tys.

Skład religijny: muzułmanie sunniccy 80-85% na ZB i 98-99% w SG, chrześcijanie (przede wszystkim grecko-prawosławni) 1-2,5% na ZB i <1% w SG, judaizm 12-14% na ZB (wśród żydowskich osadników).^{[1][2]}

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Na mocy porozumień z Oslo z 1994 r. utworzone zostały Palestyńskie Władze Narodowe (zw. Autonomią Palestyńską) jako pośrednia forma prawno-polityczna, przed zawarciem pełnego porozumienia pokojowego. Siedzibą władz zostało Ramallah (leżące w środkowej części Zachodniego Brzegu, nieco na północ od Jerozolimy), a przyszłe państwo palestyńskie miało przyjąć granice sprzed wojny 1967 r., gdy Izrael zajął Zachodni Brzeg ze Wschodnią Jerozolimą oraz Strefę Gazy.^[3]^[4]

W 1995 r. Tymczasowe Porozumienie (Oslo II) dzieliło ziemię, mające stanowić przyszłe państwo palestyńskie, na trzy części: strefę A, obejmującą większe miasta arabskie Zachodniego Brzegu i Strefę Gazy (w całości od 2005), w której Palestyńczycy sprawują pełnię władzy, zarówno w kwestiach administracyjnych, jak i w sprawach bezpieczeństwa; strefę B – pozostałe osiedla arabskie, z palestyńską administracją oraz służbami czuwającymi nad porządkiem publicznym, ale pod militarną kontrolą Izraela; strefę C – osiedla izraelskie, obszary o znaczeniu strategicznym (m.in. dolina Jordanu) – pozostającą w całości pod kontrolą izraelskiego wojska. Strefy A, B i C obejmowały odpowiednio około 17%, 24% i 59% terytorium Zachodniego Brzegu (por. mapa na stronie Welcome to Palestine^[5]).

¹ CIA, The World Factbook, West Bank, ostatnia aktualizacja strony 11.04.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/west-bank/>

² CIA, The World Factbook, Gaza Strip, ostatnia aktualizacja strony 10.04.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/gaza-strip/>

³ The Middle East and North Africa 2011, Palestinian Autonomous Areas, Routledge, London/New York 2010

⁴ Encyklopedia PWN, Palestyna. Historia, <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Palestyna-Historia;4652975.html>

⁵ Welcome to Palestine, Everything you need to know about Areas A,B and C, 21.07.2017, <https://www.welcometopalestine.com/article/areas-a-b-c-explained-west-bank-israel-gaza-palestine/>

Izrael zachował kontrolę nad przepływem osób do i ze strefy A. ^[6] ^[7] ^[8] Strefy A i B nie są ciągłym terytorium, lecz stanowią 165 „wysp” rozrzuconych w strefie C, co znacznie utrudnia władzom palestyńskim zarządzanie tymi terytoriami. ^[9]

Przez wiele lat Izrael odmawiał oficjalnych kontaktów z Organizacją Wyzwolenia Palestyny (OWP), uznając ją za organizację terrorystyczną. Podczas rozpoczętych pod naciskiem ONZ negocjacji w sprawie pokoju na Bliskim Wschodzie na konferencji w Madrycie w październiku 1991 r. Palestyńczyków reprezentowała delegacja Arabów palestyńskich z Izraela w składzie delegacji Jordanii. Zakaz kontaktów z OWP zniesiony został w 1993 r. po dojściu do władzy w Izraelu Icchaka Rabina. W 1993 r. podpisano w Camp David wynegocjowane wcześniej w Norwegii porozumienia z Oslo, w których Izrael i OWP wzajemnie się uznawały, a OWP uzyskała status oficjalnego partnera Izraela w rozmowach pokojowych jako przedstawiciela narodu palestyńskiego. Porozumienia z Oslo stanowiły podstawę późniejszych negocjacji między Izraelem a Palestyńczykami. Podpisana Deklaracja Zasad tworzyła zręby przyszłego państwa palestyńskiego na Zachodnim Brzegu i w Strefie Gazy i przewidywała rozwiązanie w ciągu kolejnych 5 lat kwestii spornych, takich jak m.in. status Jerozolimy, prawo powrotu uchodźców palestyńskich oraz wycofanie oddziałów izraelskich z Zachodniego Brzegu. ^[10] ^[11] ^[12]

Kolejne rozszerzanie praw i zasięgu Autonomii miało być przedmiotem negocjacji, które podejmowano wielokrotnie, m.in. w 1999 r. w egipskim Szarm asz-Szajch czy w 2007 r. w Annapolis. Próby negocjacji rozbijały się o nieprzejednaną pozycję obu stron w kluczowych kwestiach, a porozumieniu nie sprzyjała również sytuacja w terenie: nasilenie terroryzmu w ramach tzw. Intifady al-Aksa, która wybuchła w 2000 r., czy nieprzerwana rozbudowa osiedli izraelskich na terenach mających stanowić państwo palestyńskie oraz we Wschodniej Jerozolimie. ^[13] ^[14]

W 2002 r. w odpowiedzi na znaczący wzrost zamachów terrorystycznych Izrael, chcąc zapewnić sobie bezpieczeństwo, rozpoczął budowę muru separacyjnego, który oddziela Zachodni Brzeg od terytoriów właściwego Izraela. 85% trasy muru przebiega trasą inną niż Zielona Linia (granica sprzed 1967 r.), wkraczając bezpośrednio na terytoria Zachodniego Brzegu, przede wszystkim w okolicach izraelskich osiedli i stref przemysłowych. Mur odcina i pozostawia po stronie izraelskiej część terytorium Zachodniego Brzegu (ukończony mur pozostawi po zachodniej stronie ponad 9,4% palestyńskiej ziemi, dotychczas ukończono budowę ok. 70% z planowanych 810 km ^[15]). Bariera szatkuje przygraniczne tereny Autonomii (m.in. w rejonie Wielkiej

⁶ The Middle East and North Africa 2011, Palestinian Autonomous Areas, Routledge, London/New York 2010

⁷ Encyklopedia PWN, Palestyna. Historia, <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Palestyna-Historia;4652975.html>

⁸ B'Tselem - The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories, Planning Policy in the West Bank, 11.11.2017 (z aktualizacją z 06.02.2019), https://www.btselem.org/planning_and_building

⁹ B'Tselem, Acting the Landlord: Israel's Policy in Area C, the West Bank, czerwiec 2013, https://www.btselem.org/publications/summaries/201306_acting_the_landlord

¹⁰ The Middle East and North Africa 2011, Palestinian Autonomous Areas, Routledge, London/New York 2010

¹¹ BBC News, History of Mid-East peace talks, 29.07.2013, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-11103745>

¹² Encyclopaedia Britannica, Palestine, <https://www.britannica.com/place/Palestine/International-recognition>

¹³ The Middle East and North Africa 2011, Palestinian Autonomous Areas, Routledge, London/New York 2010

¹⁴ PISM, Patrycja Sasnal, Konferencja w Annapolis, 30.11.2007, <https://www.pism.pl/index/?id=7501e5d4da87ac39d782741cd794002d>

¹⁵ Middle East Monitor, 7 myths about Israel's 'Separation Wall', październik 2018, <https://www.middleeastmonitor.com/20181016-7-myths-about-israels-separation-wall/> oraz Stop the Wall, The Wall, <https://stopthewall.org/the-wall/#the-wall-structure-gates>

Jerozolimy) i stanowi dodatkowe utrudnienie w administrowaniu terenami przez przyszłe państwo palestyńskie. ^[16] ^[17]

Wielu analityków uznaje, że porozumienia z Oslo okazały się fiaskiem. Coraz częściej kwestionuje się również możliwość realizacji rozwiązania dwupaństwowego. We wrześniu 2016 r. ówczesny sekretarz generalny ONZ Ban Ki-moon, odnosząc się do trwającej okupacji oraz nielegalnej w świetle prawa międzynarodowego budowy i rozbudowy izraelskich osiedli, stwierdził, że rozwiązanie dwupaństwowe ustępuje miejsca jednopaństwowej rzeczywistości. ^[18] Na początku lutego 2017 r. Izrael przyjął ustawę legalizującą większość nielegalnych dotychczas osiedli żydowskich na Zachodnim Brzegu – około 4 tys. domów osadników zbudowanych bez zgody władz (nawet tych, które zbudowane zostały na prywatnych ziemiach Palestyńczyków). Sekretarz generalny ONZ Antonio Guterres potępił ten krok, uznając go za sprzeczny z prawem międzynarodowym. ^[19] ^[20] Wobec takiego stanu rzeczy fakt, że w 2012 r. Palestynie udało się uzyskać status nieczłonkowskiego państwa obserwatora ONZ (przegłosowany w listopadzie 2012 r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych) ma jedynie symboliczny wymiar. ^[21] Sytuację zaostrzyło dodatkowo przeniesienie w maju 2018 r. ambasady USA z Tel Awiwu do Jerozolimy, co de facto oznacza uznanie jej za stolicę Izraela (podczas gdy jej status miał zostać ustalony dopiero po osiągnięciu przez Izrael i Palestynę ostatecznego porozumienia). ^[22] ^[23] Niektórzy najwyżsi izraelscy przywódcy otwarcie twierdzą, że nie można dopuścić do powstania państwa palestyńskiego. ^[24] Coraz częściej wspominają także o aneksji przynajmniej części Zachodniego Brzegu, (na przykład plan Beniamina Netanjahu z 2020 r. zakładał anektowanie 30% obszaru Zachodniego Brzegu, w tym izraelskich osiedli oraz Doliny Jordanu) ^[25]. Kolejne izraelskie rządy kontynuują i wspierają żydowskie osadnictwo na Zachodnim Brzegu, prowadząc aneksję *de facto*. ^[26] ^[27] Podobne stanowisko wobec rozwijania osadnictwa ma obecny, powołany pod koniec 2022 r., rząd z Benjaminem Netanjahu jako premierem. ^[28]

¹⁶ Wprost, Niepodległa Palestyna rodzi się za murem, 17.12.2012, <https://www.wprost.pl/380859/Niepodlegla-Palestyna-rodzi-sie-za-murem>

¹⁷ B'Tselem – The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories, The Separation Barrier, 11.11.2017, https://www.btselem.org/separation_barrier

¹⁸ UN News Service, Two-state solution to Israel-Palestine conflict at risk of giving way to 'one-state reality,' warns Ban, 15.09.2016, <http://www.refworld.org/docid/57d8e65340e.html>

¹⁹ UN News Service, Israeli legislation on settlements violates international law, says UN chief Guterres, 07.02.2017, <http://www.refworld.org/docid/589c69f5195.html>

²⁰ Gazeta Wyborcza, Kneset legalizuje nielegalne izraelskie osiedla na Zachodnim Brzegu Jordanu, 07.02.2017, <http://wyborcza.pl/7,75248,21343466,kneset-legalizuje-nielegalne-izraelskie-osiedla-na-zachodnim.html>

²¹ BBC News, Palestinian territories profile, ostatnia aktualizacja strony 08.04.2019, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14630174>

²² TVP Info, Krwawe protesty przeciwko otwarciu ambasady USA w Jerozolimie. Dziesiątki zabitych, 14.05.2018, <https://www.tvp.info/37203361/krwawe-protesty-przeciwko-otwarciu-ambasady-usa-w-jerozolimie-dziesiatki-zabitych>

²³ Gazeta Wyborcza, Stany Zjednoczone uznały Jerozolimę jako stolicę Izraela. Trump przeniesie tam ambasadę, 06.12.2017, <http://wyborcza.pl/7,75399,22745482,trump-chce-przenieśc-ambasadę-z-tel-awiwu-do-jerozolimy-dlaczego.html>

²⁴ Rzeczpospolita, Premier Izraela: Powstanie państwa Palestyna byłoby błędem, 15.09.2021, <https://www.rp.pl/polityka/art18921261-premier-izraela-powstanie-panstwa-palestyna-byloby-bledem>

²⁵ BBC News, Explainer: Israel, annexation and the West Bank, 25.06.2020, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-52756427>

²⁶ The Times of Israel, Bennett: Israel won't annex territory or establish Palestinian state on my watch, 21.08.2021, <https://www.timesofisrael.com/bennett-israel-wont-annex-territory-or-establish-palestinian-state-on-my-watch/>

²⁷ France24, Israel announces plans to build 1,300 new West Bank settlement homes, 24.10.2021, <https://www.france24.com/en/middle-east/20211024-israel-announces-plans-to-build-1-300-new-west-bank-settlement-homes>

²⁸ BBC News, Israel PM-elect Netanyahu's deal plans to bolster settlements, 17.11.2022, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-63660566>

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Obszar Autonomii Palestyńskiej jest podzielony na 16 .provincji (muhafaz): 11 na Zachodnim Brzegu (Nablus, Kalkilija, Tubas, Salfit, Tulkarem, Dżenin, Jerycho i Dolina Jordanu, Ramallah i al-Bira, Betlejem, Hebron i Jerozolima) oraz 5 w Strefie Gazy (Północna Gaza, Gaza, Dajr al-Balah, Chan Junis oraz Rafah). ^[29]

Podział administracyjny Autonomii Palestyńskiej ^[30]

²⁹ European Council on Foreign Relations, (ECFR), Mapping Palestinian Politics, https://ecfr.eu/special/mapping_palestinian_politics/governorates/

³⁰ Wikipedia, Governorates of Palestine, https://en.wikipedia.org/wiki/Governorates_of_Palestine

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Pierwszym prezydentem Autonomii Palestyńskiej został w 1996 r. przywódca OWP Jasir Arafat, a po jego śmierci w 2004 r., stanowisko objął po wygranej w wyborach w styczniu 2005 r. Mahmud Abbas. ^[31]

Mandat Mahmuda Abbasa dobiegł końca w 2009 r., lecz w styczniu 2009 r. prezydent przedłużył go o kolejny rok, tak, by wybory parlamentarne i prezydenckie mogły odbyć się jednocześnie, w 2010 r. W grudniu 2009 r. Centralna Rada OWP przedłużyła jego kadencję bezterminowo. ^[32] Mimo że kilkakrotnie zapowiadał przeprowadzenie wyborów, prezydent Abbas nadal pozostaje na stanowisku. Po inauguracji nowego amerykańskiego prezydenta Joe Bidena Mahmud Abbas, chcąc poprawić relacje z USA, zapowiedział w styczniu 2021 r. przeprowadzenie wyborów parlamentarnych i prezydenckich odpowiednio w maju i czerwcu. Jednak pod koniec kwietnia prezydent ponownie odłożył wybory, uzasadniając to obawami, że Izrael nie umożliwi głosowania Palestyńczykom ze Wschodniej Jerozolimy. ^[33] ^[34] W październiku 2022 r. dwie główne rywalizujące ze sobą frakcje Fatah i Hamas podpisały w Algierze porozumienie w sprawie wyborów (prezydenckich i parlamentarnych), które mają zostać przeprowadzone w ciągu roku od momentu podpisania porozumienia. Panuje jednak duży sceptycyzm, co do możliwości dotrzymania tego terminu. ^[35]

Umiarkowany i ugodowy Abbas nie cieszy się takim autorytetem jak jego poprzednik, a władze Autonomii oskarżane są o korupcję, nepotyzm i bezradność wobec trwającego od lat impasu. ^[36]

Rząd i premier. Terytorium Autonomii Palestyńskiej podzielone jest między dwa ośrodki władzy: na Zachodnim Brzegu, gdzie funkcjonuje gabinet powołany przez Fatah z Muhammadem Sztają na czele (od połowy 2019 r.), oraz w Strefie Gazy, gdzie od połowy 2007 r. funkcjonują władze *de facto* powołane przez Hamas. ^[37]

Parlament i wybory parlamentarne. Ostatnie wybory do palestyńskiego parlamentu, Rady Legislacyjnej Autonomii Palestyńskiej, odbyły się w styczniu 2006 r. Zwyciężył w nich radykalny islamski ruch Hamas, który powołał nowy rząd z premierem Ismailem Haniją na czele. Przejęcie władzy przez Hamas, uważany za organizację terrorystyczną, spowodowało gwałtowne pogorszenie stosunków Autonomii z Izraelem, USA i UE. Wzrosło również napięcie między Fatahem a Hamasem. Próby powołania rządu jedności narodowej zakończyły się niepowodzeniem, a w czerwcu 2007 r. Hamas przejął zbrojnie kontrolę nad Strefą Gazy. Przez kilka lat w Autonomii funkcjonowały dwie administracje: Hamasu w Strefie Gazy i Fatahu na Zachodnim Brzegu. W 2014 r. obie organizacje ogłosiły pojednanie i powołano nowy rząd złożony z technokratów i kierowany przez Ramiego Hamdallaha, który wcześniej był już

³¹ The Middle East and North Africa 2011, Palestinian Autonomous Areas, Routledge, London/New York 2010

³² CNN, Mahmoud Abbas Fast Facts, 19.12.2021, <https://edition.cnn.com/2012/12/04/world/meast/mahmoud-abbas---fast-facts/index.html>

³³ Encyclopaedia Britannica, Mahmoud Abbas, 10.04.2022, <https://www.britannica.com/biography/Mahmoud-Abbas>

³⁴ The Jerusalem Post, 17th year of a four-year term; Will Abbas hold Palestinian elections?, 09.01.2021, <https://www.jpost.com/arab-israeli-conflict/17th-year-of-a-four-year-term-will-abbas-hold-palestinian-elections-654821>

³⁵ Reuters, Palestinian rivals agree to hold elections but doubts persist, 13.10.2022, <https://www.reuters.com/world/middle-east/palestinian-rivals-agree-elections-end-dispute-doubts-persist-2022-10-13/>

³⁶ The Times of Israel, Poll shows Hamas leader would defeat Abbas to win Palestinian elections, 18.12.2018, <https://www.timesofisrael.com/poll-shows-hamas-leader-would-defeat-abbas-to-win-palestinian-elections/>

³⁷ PISM, Nowy rząd Autonomii Palestyńskiej – wyzwania i perspektywy, 04.06.2019, https://pism.pl/publikacje/Nowy_rzad_Autonomii_Palestyńskiej_wyzwania_i_perspektywy

premierem w rządzie Fatahu na Zachodnim Brzegu. Niezależnie od deklaracji, rządowi Hamdallaha nie udało się przejąć kontroli nad instytucjami publicznymi w Strefie Gazy. ^[38] W styczniu 2019 r. rząd Ramiego Hamdallaha złożył rezygnację, a w kwietniu 2019 r. prezydent zaprzysiął nowy gabinet i premiera, którym został Muhammad Sztaja, lojalista z partii Fatah. Hamas uznał tę nominację za cios dla wysiłków na rzecz jedności narodowej. ^[39] Muhammad Sztaja nadal sprawuje swoją funkcję. Nie udało się do dnia dzisiejszego powołać rządu jedności narodowej, a w Autonomii Palestyńskiej nadal utrzymują się dwa ośrodki władzy. ^[40]

Władze palestyńskie już kilkakrotnie zapowiadały przeprowadzenie nowych wyborów parlamentarnych i prezydenckich. ^[41] ^[42] Ostatnia data ustalona była na 22 maja 2021 r. (parlamentarne oraz 31 lipca – prezydenckie). Jednakże pod koniec kwietnia, w sytuacji, gdy jasne było, że podzielony na frakcje Fatah nie ma szans na zwycięstwo, prezydent Abbas ponownie przełożył wybory. ^[43] [Oficjalnym powodem odłożenia wyborów był brak zgody Izraela na przeprowadzenie wyborów we Wschodniej Jerozolimie (Izrael nie wypowiedział się jasno w tej sprawie). Abbas zapowiedział, że odkłada wybory do czasu, gdy zagwarantowana zostanie możliwość udziału w wyborach dla Palestyńczyków ze Wschodniej Jerozolimy. ^[44] W październiku 2022 r. po trwających miesiąc negocjacjach obie strony podpisały porozumienie, zgodnie z którym wybory parlamentarne (i prezydenckie) powinny zostać przeprowadzone w ciągu roku od podpisania umowy. Wielu obserwatorów pozostaje jednak sceptycznych wobec możliwości realizacji tego porozumienia ^[45]

SYSTEM PRAWNY

Na palestyński system prawny składają się tradycyjnie elementy prawa osmańskiego, brytyjskiego, egipskiego i jordańskiego, które uzupełniane są od powstania Autonomii Palestyńskiej o świeższe regulacje dotyczące aktualnych kwestii, nieregulowanych we wcześniejszych kodeksach. Niemniej jednak brak palestyńskiej suwerenności nad całością podlegających autonomii obszarów utrudnia działanie systemu wymiaru sprawiedliwości. ^[46]

³⁸ BBC News, Palestinian territories profile, ostatnia aktualizacja strony 08.04.2019 <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14630174>

³⁹ Euronews, Palestinian Authority swears in new prime minister, 14.04.2019, <https://www.euronews.com/2019/04/14/palestinian-authority-swears-in-new-prime-minister>

⁴⁰ PISM, Nowy rząd Autonomii Palestyńskiej – wyzwania i perspektywy, 04.06.2019, https://pism.pl/publikacje/Nowy_rzad_Autonomii_Palestynskiej_wyzwania_i_perspektywy

⁴¹ Middle East Monitor, Why Hamas wants Palestinian elections to be held, 07.01.2020, <https://www.middleeastmonitor.com/20200107-why-hamas-wants-palestinian-elections-to-be-held/>

⁴² Aljazeera, Palestinian factions agree to Abbas election request, 24.11.2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/11/palestinian-factions-agree-to-abbas-election-request-191124121755712.html>

⁴³ Carnegie Endowment for International Peace, Postponed Palestinian Elections: Causes and Repercussions, 11.05.2021, <https://carnegieendowment.org/sada/84509>

⁴⁴ Reuters, Palestinian leader delays parliamentary and presidential elections, blaming Israel, 30.04.2021, <https://www.reuters.com/world/middle-east/palestinian-elections-delayed-says-president-mahmoud-abbas-2021-04-29/>

⁴⁵ Reuters, Palestinian rivals agree to hold elections but doubts persist, 13.10.2022, <https://www.reuters.com/world/middle-east/palestinian-rivals-agree-to-hold-elections-but-doubts-persist-2022-10-13/>

⁴⁶ Corte Interamericana de Derechos Humanos (CORTEIDH), Rayyes Naser, The Rule of Law and Human Rights within Palestinian National Authority Territories <https://www.corteidh.or.cr/tablas/r36236.pdf>

KARA ŚMIERCI

Prawo Autonomii Palestyńskiej przewiduje karę śmierci za zdradę stanu (w tym współpracę z Izraelem) oraz poważne przestępstwa, takie jak morderstwo czy handel narkotykami. Zgodnie z palestyńskim prawem przed wykonaniem wyrok powinien zostać zatwierdzony przez prezydenta. Ostatnie zatwierdzone przez prezydenta Abbasa wyroki wydane zostały w 2005 r., a od 2006 r. na Zachodnim Brzegu istnieje moratorium *de facto*. W Strefie Gazy (pod rządami Hamasu) wyroki bywają nadal wykonywane (lecz z naruszeniem zapisu o konieczności potwierdzenia przez prezydenta). Ostatnie wykonane egzekucje miały miejsce w 2022 r., gdy straconych zostało w Gazie 5 osób (po kilkuletniej przerwie, wcześniejsze egzekucje, 6 osób – 3 za współpracę z Izraelem oraz 3 za morderstwo – miały miejsce w 2017 r.).^[47] W 2021 r. (w okresie objętym ostatnim raportem Amnesty International dotyczącym stosowania kary śmierci) w Palestynie wydano co najmniej 21 wyroków śmierci (wszystkie w Strefie Gazy, przy czym większość przez sądy wojskowe), w porównaniu z 17 w roku poprzednim 4 w 2019. Pod koniec 2020 r. było co najmniej 125 osób skazanych na karę śmierci.^[48]^[49] W 2022 r. AI donosiła o co najmniej 27 wydanych w Strefie Gazy wyrokach orzekających karę śmierci. Tendencja wzrostowa, jeżeli chodzi o liczby orzekanych najwyższych wymiarów kary, wiąże się z powołaniem w Gazie Najwyższego Komitetu ds. Kryminalnych, który w ramach walki z przestępczością zaczął orzekać surowsze kary.^[50]

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Terytoria Autonomii Palestyńskiej pozostają pod okupacją izraelską. Izraelscy politycy, zaczynają zresztą coraz otwarciej mówić o aneksji części terytoriów Zachodniego Brzegu.^[51] W chwili obecnej nie toczą się tam bezpośrednie działania zbrojne na szerszą skalę. Cyklicznie dochodzi jednak do eskalacji i agresji w Strefie Gazy, niekiedy również na Zachodnim Brzegu. Rok 2022 był szczególnie naznaczony aktami przemocy i przyniósł wyjątkowo wysoką liczbę ofiar. W 2022 r. liczba Palestyńczyków zabitych na Zachodnim Brzegu wzrosła o ponad 80% w porównaniu z rokiem 2021 i prawie czterokrotnie w porównaniu z rokiem 2020.^[52]

Jak podaje OCHA w 2022 r. izraelskie siły zabiły 151 Palestyńczyków na Zachodnim Brzegu oraz 30 w Strefie Gazy (w 2021 r. było 78 palestyńskich ofiar na ZB oraz 263

⁴⁷ Death Penalty Database, Palestinian Authority, ostatnia aktualizacja strony 04.09.2022, <https://deathpenaltyworldwide.org/database/#/results/country?id=57>

⁴⁸ AI – Amnesty International: Death Sentences and Executions 2021, May 2022 <https://www.ecoi.net/en/file/local/2073393/ACT5054182022ENGLISH.pdf>

⁴⁹ Amnesty International, Death sentences and executions 2020, 2021, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/3760/2021/en/>

⁵⁰ Amnesty International, Amnesty International Report 2022/23; The State of the World's Human Rights; Palestine (State Of) 2022, 27.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089585.html>

⁵¹ Bloomberg, Annex the West Bank? How an Idea Lost Its Taboo in Israel, 13.09.2019, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-09-13/annex-west-bank-how-an-idea-lost-its-taboo-in-israel-quicktake>

⁵² Euro-Mediterranean Human Rights Monitor, Pulling the trigger is the first resort; Palestinians killed by Israeli army and settlers in 2022, 14.03.2023, <https://reliefweb.int/attachments/0ee2858d-2cae-4449-8375-69b2bd44d659/EN.pdf>

w SG).^[53] Z kolei Euro-Med Human Rights Monitor podaje informację o 204 Palestyńczykach zabitych w 2022 r. przez izraelskie wojsko, z czego 142 na Zachodnim Brzegu, 37 – w Strefie Gazy, 20 – w Jerozolimie i 5 spośród arabskich mieszkańców Izraela (przy czym statystyka ta nie obejmuje 16 osób zabitych podczas izraelskiej operacji Breaking Down w Strefie Gazy w pierwszym tygodniu sierpnia). W 2022 r. znaczna część (81) palestyńskich ofiar została zabita podczas konfrontacji lub rajdów na palestyńskie miasta lub w pobliżu wojskowych punktów kontrolnych. 30 Palestyńczyków padło ofiarą selektywnej eliminacji (*targetted killing*, dodatkowo podczas takich operacji zginęły 4 przypadkowe osoby). Spośród wszystkich ofiar 158 zostało zabitych wskutek strzału ostrą amunicją bądź odłamkiem. 37 osób poniosło śmierć w wyniku ostrzału z powietrza lub ostrzału artyleryjskiego (przede wszystkim w Strefie Gazy). Wśród ofiar było 41 dzieci oraz 8 kobiet (5 na Zachodnim Brzegu i 3 w Strefie Gazy, podczas izraelskiej operacji w sierpniu).^[54]

Jak podaje Euro-Med, najwięcej ofiar było w 2022 r. w muhafazie Dżenin (55) oraz Nablusu (35). Wynikało to z większej częstotliwości izraelskich rajdów związanych z operacjami specjalnymi w tych dwóch muhafazach. Większość ofiar (125, czyli ponad 61%) stanowili cywile niezaangażowani w żadne starcia. 17 osób zostało zabitych podczas próby przeprowadzenia indywidualnego ataku (przy użyciu noża lub samochodu), podczas gdy 62 ofiary stanowiły osoby podejmujące konfrontację zbrojną (indywidualnie lub w grupie) lub próbę ataku na izraelskie cele.^[55]

Z kolei ACLED podaje w odniesieniu do roku 2022 informację o 52 cywilnych palestyńskich ofiarach, które poniosły śmierć z rąk izraelskich sił bezpieczeństwa.^[56]

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Podczas licznych operacji przeszukiwań i aresztowań w palestyńskich miejscowościach przeprowadzanych przez izraelskie siły bezpieczeństwa wprowadzane były tymczasowo lokalne godziny policyjne, co na wiele godzin uniemożliwiało Palestyńczykom opuszczanie domów.^[57]

WPŁYW KONFLIKTU NA SYTUACJĘ LUDNOŚCI CYWILNEJ

Na terytoriach palestyńskich nie dochodzi do zbrodni na masową skalę, a działania sił zbrojnych i sił bezpieczeństwa mają charakter indywidualnych akcji, np. przeszukiwania domów w pościgu za osobami podejrzanymi czy rajdów na

⁵³ OCHA, Protection of Civilians Report | 28 March – 17 April 2023, 20.04.2023, <https://www.ochaopt.org/poc/28-march-17-april-2023#ftn1>

⁵⁴ Euro-Mediterranean Human Rights Monitor, Pulling the trigger is the first resort; Palestinians killed by Israeli army and settlers in 2022, 14.03.2023, <https://reliefweb.int/attachments/0ee2858d-2cae-4449-8375-69b2bd44d659/EN.pdf>

⁵⁵ Euro-Mediterranean Human Rights Monitor, Pulling the trigger is the first resort; Palestinians killed by Israeli army and settlers in 2022, 14.03.2023, <https://reliefweb.int/attachments/0ee2858d-2cae-4449-8375-69b2bd44d659/EN.pdf>

⁵⁶ ACLED, Dashboard, Palestine, 10.10.2022-31.12.2022, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁵⁷ US Department of State: 2022 Country Report on Human Rights Practices: Israel, West Bank and Gaza - West Bank and Gaza, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089124.html>

palestyńskie lokalizacje. Działania takie w 2022 r. znacznie się nasiliły, co pociągnęło za sobą wzrost liczby ofiar wśród Palestyńczyków. ^[58]

Jak podaje OCHA, w 2022 r. izraelskie siły zabiły 151 Palestyńczyków na Zachodnim Brzegu oraz 30 w Strefie Gazy (rok wcześniej. było 78 palestyńskich ofiar na ZB oraz 263 w SG). ^[59] Natomiast Euro-Med Human Rights Monitor podaje informację o 204 Palestyńczykach zabitych w 2022 r. przez izraelskie wojsko, w tym 142 na Zachodnim Brzegu, 37 – w Strefie Gazy, 20 – w Jerozolimie i 5 arabskich mieszkańców Izraela (z czego 125 osób nie było zaangażowanych w żadne akcje mogące być uznane za przemoc). ^[60] Z kolei ACLED w odniesieniu do 2022 r. informuje o 52 cywilnych ofiarach śmiertelnych wśród cywilów. ^[61]

Trend wzrostowy utrzymuje się również w pierwszych miesiącach 2023 r. Jak podaje OCHA do 17 kwietnia śmierć z rąk izraelskich żołnierzy poniosło 89 Palestyńczyków (wszyscy na Zachodnim Brzegu), a rannych zostało 3 033 na Zachodnim Brzegu i 19 w Strefie Gazy (w tym samym czasie z rąk Palestyńczyków zginęło 15 Izraelczyków na Zachodnim Brzegu (w całym 2022 r. było 10 izraelskich ofiar na ZB oraz 2 w Strefie Gazy). ^[62]

Dochodzi także do sporadycznych starć między Palestyńczykami a izraelskimi osadnikami, które również pociągają za sobą ofiary śmiertelne. W 2022 r. z rąk osadników śmierć poniosło 2 Palestyńczyków (a z rąk Palestyńczyków – 7 osadników, najczęściej zaatakowanych przy użyciu noża) ^[63]

RODZAJE ZAGROŻEŃ DLA CYWILÓW ZWIĄZANYCH Z KONFLIKTEM

OFIARY DZIAŁAŃ WOJENNYCH

W chwili obecnej na palestyńskich terytoriach w Izraelu nie mają miejsca masowe działania militarne, a podejmowane z różną intensywnością akcje, również zbrojne, mają charakter jednostkowy.

Trwa sporadyczny ostrzał celów w Izraelu rakietami ze strony Strefy Gazy, na co strona izraelska odpowiada pociskami artyleryjskimi i ostrzałem z powietrza. Cyklicznie dochodzi do eskalacji. W dniach 5-7 sierpnia 2022 r. siły izraelskie przeprowadziły operację 'Breaking Dawn' przeciwko pozycjom Palestyńskiego Islamskiego Dżihadu (PID) w Strefie Gazy, w której śmierć poniosły 44 osoby (wg. Palestyńskiego Ministerstwa Zdrowia, 35 – według źródeł izraelskich). Izrael potwierdził, że 11 z tych ofiar stanowiły przypadkowe ofiary cywilne (strona izraelska

⁵⁸ Euro-Mediterranean Human Rights Monitor, Pulling the trigger is the first resort; Palestinians killed by Israeli army and settlers in 2022, 14.03.2023, <https://reliefweb.int/attachments/0ee2858d-2cae-4449-8375-69b2bd44d659/EN.pdf>

⁵⁹ OCHA, Protection of Civilians Report | 28 March – 17 April 2023, 20.04.2023, <https://www.ochaopt.org/poc/28-march-17-april-2023#ftn1>

⁶⁰ Euro-Mediterranean Human Rights Monitor, Pulling the trigger is the first resort; Palestinians killed by Israeli army and settlers in 2022, 14.03.2023, <https://reliefweb.int/attachments/0ee2858d-2cae-4449-8375-69b2bd44d659/EN.pdf>

⁶¹ ACLED, Dashboard, Palestine, 10.10.2022-31.12.2022, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁶² OCHA, Protection of Civilians Report | 28 March – 17 April 2023, 20.04.2023, <https://www.ochaopt.org/poc/28-march-17-april-2023#ftn1>

⁶³ ACLED, Dashboard, Palestine, 10.10.2022-31.12.2022, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

15 ofiar przypisuje skutkom niecelnego ostrzału ze strony PID). 360 Palestyńczyków zostało rannych. ^[64]

Wcześniej podobna eskalacja miała miejsce w maju 2021 r., gdy w Strefie Gazy śmierć poniosło 249 Palestyńczyków, a 2 229 zostało rannych (dla porównania w 2020 r. OCHA odnotowała 6 ofiar śmiertelnych w Strefie Gazy oraz 56 osób rannych) ^[65].

OFIARY DZIAŁAŃ PARTYZANCKICH

Prowadzony przez Hamas i Palestyński Islamski Dżihad strzał raketowy ze Strefy Gazy i wymierzony w cele izraelskie pociąga za sobą niekiedy ofiary wśród palestyńskiej ludności cywilnej. Rakiety wystrzelwane z gęsto zaludnionej strefy często chybiają celu, trafiając niekiedy w cywilne obiekty. Na przykład w czasie operacji 'Breaking Dawn' w pierwszym tygodniu sierpnia 2022 r. 15 palestyńskich ofiar miało być skutkiem takiego chybionego ostrzału prowadzonego przez PID (według źródeł izraelskich). ^[66]

OFIARY DZIAŁAŃ ODWETOWYCH

Najwięcej ofiar wśród ludności palestyńskiej pociągają za sobą operacje przeszukiwania i rajdy przeprowadzane przez izraelskie siły w palestyńskich miejscowościach w odwecie za dokonane przez Palestyńczyków zamachy lub w poszukiwaniu podejrzanych. Przy czym w ostatnich miesiącach intensywność takich akcji ma tendencję wzrostową. W ostatnim czasie największa tego typu operacja miała miejsce w Nablusie w lutym 2023 r. 22 lutego izraelskie wojsko przeprowadziło rajd na Stare Miasto w Nablusie w poszukiwaniu podejrzanego o planowanie ataku na izraelskie cele. Doszło do wymiany ognia i szerszych zamieszek między mieszkańcami miasta a wojskiem, które używało ostrej amunicji i gazu łzawiącego wobec Palestyńczyków rzucających koktajle Mołotowa. W wyniku operacji śmierć poniosło 12 Palestyńczyków (w tym 16-dziecko, przy czym 10 osób poniosło śmierć na miejscu, a 2 osoby zmarły po kilku dniach wskutek odniesionych ran), a 453 odniosło rany (przy czym, jak podaje OCHA, był rekordowy pod względem liczby ofiar incydent zarejestrowany przez OCHA od 2005 r.). ^{[67] [68]}

Israel stosuje wobec Palestyńczyków pozaprawne egzekucje. Euro-Med Human Rights Monitor informuje o przeprowadzonych w 2022 r. co najmniej 30 (23 na Zachodnim Brzegu i 7 w Strefie Gazy) egzekucjach ad hoc na osobach uznanych za zagrożenie dla bezpieczeństwa (przy czym nie dotyczy to tylko bojowników, czy aktywistów, lecz również osobistości politycznych). Na Zachodnim Brzegu egzekucje takie są przeprowadzane podczas akcji sił specjalnych, zaś w Strefie Gazy, przy zastosowaniu ostrzału z powietrza. Pozaprawna egzekucja przeprowadzono np. 2 lutego 2022 r., gdy siły specjalne zastrzeliły 3 młodych Palestyńczyków znanych jako

⁶⁴ Israel Policy Forum, Operation Breaking Dawn: Overview, 08.08.2022, <https://israelpolicyforum.org/2022/08/08/operation-breaking-dawn-overview/>

⁶⁵ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Protection of Civilians Report 29-June – 12 July 2021, 16.07.2021, <https://www.ochaopt.org/poc/29-june-12-july-2021>

⁶⁶ Israel Policy Forum, Operation Breaking Dawn: Overview, 08.08.2022, <https://israelpolicyforum.org/2022/08/08/operation-breaking-dawn-overview/>

⁶⁷ OCHA, Protection of Civilians Report | 14-27 February 2023, 04.03.2023, <https://www.ochaopt.org/poc/14-27-february-2023>

⁶⁸ OCHA, Protection of Civilians Report | 28 March – 17 April 2023, 20.04.2023, <https://www.ochaopt.org/poc/28-march-17-april-2023#ftn1>

zbrojni aktywiści: Adhama Mabrukę, Muahammad Dachila i Aszrafa Mubaslata. Siły specjalne zatrzymały samochód, którym jechali i wystrzeliły do nich ponad 90 kul, po czym wycofały się, pozostawiając zmasakrowane ciała. Euro-Med. Human Rights Monitor informuje, że siły izraelskie stosują nieproporcjonalną siłę podczas przeprowadzania takich egzekucji, przy czym obecność innych osób często nie stanowi przeszkody. Na przykład podczas operacji w Gazie, 6 sierpnia 2022 r. izraelski samolot zrzucił co najmniej 6 bomb na 3-piętrowy budynek z mieszkaniami na wynajem w Rafah, niszcząc całkowicie 7 mieszkań (łącznie z tym wziętym na cel), a w akcji śmierć poniosło 7 osób, w tym kobieta i dziecko, a 35 kolejnych osób zostało rannych, w tym 12 kobiet i 18 dzieci. [69]

Pod koniec grudnia 2021 r. izraelska armia wprowadziła nowe instrukcje odnośnie używania broni, pozwalając żołnierzom na Zachodnim Brzegu na otwieranie ognia do Palestyńczyków rzucających kamienie czy koktajle Mołotowa. Już przedtem zalecenia odnośnie używania ostrej amunicji były dość liberalne, a nowe instrukcje przyczyniły się do wzrostu liczby ofiar wśród Palestyńczyków. [70]

Human Rights Watch (HRW) alarmował, że izraelskie władze zachęcają do pozaprawnych egzekucji. Organizacja udokumentowała liczne deklaracje izraelskich ministrów i polityków zachęcających członków sił bezpieczeństwa, by strzelali do palestyńskich napastników „z zamiarem zabicia”. Takie wypowiedzi padały m.in. z ust komendanta policji w Jerozolimie, ministra transportu, ministra obrony czy ministra ds. bezpieczeństwa publicznego. Symboliczny w tym względzie może być również wyrok, jaki orzeczono wobec żołnierza Elora Azarii, który w marcu 2016 r. zastrzelił w Hebronie leżącego na ziemi, unieszkodliwionego, rannego i nieprzytomnego palestyńskiego napastnika (który chwilę wcześniej próbował zaatakować nożem izraelskich żołnierzy). Azarię uznano za winnego morderstwa oraz przekroczenia uprawnień, jednak w 2017 r. sąd wojskowy orzekł wobec niego karę zaledwie 18 miesięcy pozbawienia wolności. [71] [72]

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU

Istnieją doniesienia o tym, że izraelskie siły przeprowadzające rajdy na palestyńskie miejscowości, gdzie dochodzi do konfrontacji, które pociągają za sobą ofiary i rannych, utrudniają palestyńskim karetkom i służbom medycznym dotarcie na miejsce i udzielenie pomocy. Wielokrotnie informowała o tym OCHA. Tak było np. w Nablusie, gdzie podczas izraelskiego rajdu 3 kwietnia 2023 r. rannych zostało 56 Palestyńczyków. [73] Podobne doniesienia o niedopuszczaniu karettek na miejsce zajęć pojawiały się odnośnie rajdu w Nablusie 22 lutego 2023 r., gdzie ranne zostały 453 osoby. [74]

⁶⁹ Euro-Mediterranean Human Rights Monitor, Pulling the trigger is the first resort; Palestinians killed by Israeli army and settlers in 2022, 14.03.2023, <https://reliefweb.int/attachments/0ee2858d-2cae-4449-8375-69b2bd44d659/EN.pdf>

⁷⁰ Reliefweb, Israel killed five times as many Palestinians in 2022 than it killed in the same period in 2021, 15.04.2022, <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/israel-killed-five-times-many-palestinians-2022-it-killed-same>

⁷¹ CNN News, Israeli soldier gets 18 months over shooting of wounded Palestinian assailant, 21.02.2017, <http://edition.cnn.com/2017/02/21/middleeast/israel-soldier-elor-azaria-sentence/>

⁷² Onet Wiadomości, HRW: władze Izraela nalegają, by zabijać palestyńskich napastników, 02.01.2017.

<http://wiadomosci.onet.pl/swiat/hrw-wladze-izraela-nalegaja-by-zabijac-palestynskich-napastnikow/b66klqz>

⁷³ OCHA, Protection of Civilians Report | 28 March – 17 April 2023, 20.04.2023, <https://www.ochaopt.org/poc/28-march-17-april-2023#ftn1>

⁷⁴ OCHA, Protection of Civilians Report | 14-27 February 2023, 04.03.2023, <https://www.ochaopt.org/poc/14-27-february-2023>

Izrael, prowadząc akcje odwetowe, używa nieproporcjonalnej siły, na przykład podczas ostrzału w Strefie Gazy, gdy niszczone są całe budynki lub grupy budynków (por. wyżej).^[75]

PRZEMOC WOBEC LUDNOŚCI CYWILNEJ NIEZWIĄZANA Z KONFLIKTEM

TERRORYZM

Palestyńscy bojownicy posługują się terroryzmem jako metodą walki. W ostatnim czasie jednak dominują ataki dokonywane przez pojedyncze osoby i na niewielką skalę. Obejmują przede wszystkim napady przy użyciu noża, ostrzelanie przy użyciu broni ręcznej, lub atak przy użyciu zamochods. Jak informuje OCHA, w 2022 r. 25 Izraelczyków poniosło śmierć wskutek takich ataków (z czego 10 na Zachodnim Brzegu a 15 na terytorium Izraela (dla porównania w 2021 r. było takich przypadków odpowiednio 3 i 14, a w 2020 – 2 i 1). W 2023 r. (do 17 kwietnia) było 15 takich przypadków na Zachodnim Brzegu i 1 w Izraelu.^{[76][77]}

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Działania izraelskich sił bezpieczeństwa i ich rajdy na palestyńskie miejscowości, a także tworzenie przez osadników nielegalnych przyczółków na terytoriach palestyńskich często staje się powodem demonstracji. Izraelskie siły używają gazu łzawiącego gumowych kul, a także ostrej amunicji, by rozproszyć zamieszki. Tak było np. pod koniec lipca 2022 r. w Mughajjir (na płn.-wsch. Od Ramallah) gdzie doszło do protestu miejscowych Palestyńczyków przeciwko utworzenia przez osadników nielegalnych przyczółków w okolicy oraz przeciwko agresji osadników wobec Palestyńczyków (dokonywanej pod okiem izraelskich żołnierzy). Żołnierze otwarli ogień do demonstrantów rzucających kamieniami, zabijając 15-letniego chłopca i raniąc kilka innych osób (nie ma pewności, czy ofiara śmiertelna była skutkiem ostrzału ze strony żołnierzy czy osadników). Przypadek ten nie był odosobniony. Izraelska organizacja praw człowieka B'tselem udokumentowała co najmniej 5 śmiertelnych przypadków w podobnych okolicznościach w ciągu ostatnich 2 lat.^[78]

Również podczas protestów po rajdach prowadzonych przez izraelskie siły specjalne w palestyńskich miastach siły izraelskie używają nieproporcjonalnej siły. Po szczególnie krwawym rajdzie na Stare Miasto w Nablusie pod koniec lutego 2023 r. (por. wyżej) w wielu miastach Zachodniego Brzegu i Strefy Gazy odbywały się demonstracje protestu, a podczas ich tłumienia rannych zostało do najmniej 7 Palestyńczyków.^[79]

⁷⁵ Euro-Mediterranean Human Rights Monitor, Pulling the trigger is the first resort; Palestinians killed by Israeli army and settlers in 2022, 14.03.2023, <https://reliefweb.int/attachments/0ee2858d-2cae-4449-8375-69b2bd44d659/EN.pdf>

⁷⁶ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Protection of Civilians Report 19-April – 9 May 2022, 13.05.2022, <https://www.ochaopt.org/poc/protection-civilians-report-19-april-9-may-2022>

⁷⁷ OCHA, Protection of Civilians Report | 28 March – 17 April 2023, 20.04.2023, <https://www.ochaopt.org/poc/28-march-17-april-2023#ftn1>

⁷⁸ B'tselem, Amjad Naser (15) killed when Israeli soldiers and a settler shoot at Palestinian protesters and stone-throwers in al-Mughayir, 30.01.2023, https://www.btselem.org/video/20230130_amjad_naser_15_killed_when_soldiers_and_a_settler_shoot_at_palestinian_protesters_in_al_mughayir#full

⁷⁹ OCHA, Protection of Civilians Report | 14-27 February 2023, 04.03.2023, <https://www.ochaopt.org/poc/14-27-february-2023>

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Izrael, powołując się na względy bezpieczeństwa, wprowadza daleko idące ograniczenia swobody poruszania się. Bariera bezpieczeństwa mająca odseparować terytoria palestyńskie od Izraela, przebiega w 85% wewnątrz palestyńskiego terytorium i często odgradza rolników od ich pól oraz izoluje 11 tys. Palestyńczyków po zachodniej (izraelskiej) stronie. Przekraczanie bariery jest możliwe w określonych przez Izrael przypadkach, takich jak praca lub nauka po izraelskiej stronie, leczenie, konieczność stawienia się w sądzie (również dla prawników reprezentujących Palestyńczyków), kult religijny, sytuacje wyjątkowe, np. pogrzeb, ślub, odwiedziny rodziny. Mężczyźni po 55. r.ż. i kobiety po 50. r.ż. nie muszą posiadać drukowanego pozwolenia na przekroczenie muru separacyjnego. ^[80]

Strefa Gazy objęta jest nadal blokadą, a przepływ ludzi (podobnie jak i towarów) podlega ścisłym restrykcjom. Pozwolenie na wjazd ze Strefy do Izraela wydawane jest tylko w „wyjątkowych przypadkach humanitarnych. Mężczyźni w wieku 12-35 lat mają niewielkie szanse na otrzymanie pozwolenia na wjazd na terytorium Izraela. Liczba osób wjeżdżających z Gazy do Izraela jest ściśle limitowana. Działa tylko 1 przejście graniczne w Erez. ^{[81] [82]}

OCHA informuje o niemal 600 izraelskich stałych punktach kontrolnych na terytorium Zachodniego Brzegu. Oprócz nich funkcjonują również tymczasowe, „ruchome” (jest ich około 1500). Palestyńczycy nie mogą zbliżyć się do osiedli żydowskich. Blokadę oraz konieczność omijania osiedli zmusza palestyńskich podróżujących do nadkładania drogi i znacznie wydłuża czas dotarcia do pracy, szkół czy szpitali. ^{[83] [84]}

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

Wewnętrzne przesiedlenia w Palestynie są spowodowane głównie wybuchami konfliktów i przemocy. Na Zachodnim Brzegu każdego roku tysiące Palestyńczyków jest wysiedlanych w wyniku eksmisji i wyburzeń domów. Większość nowych przesiedleńców w Strefie Gazy jest wynikiem zniszczenia domów przez naloty i eskalacji wrogich działań między obiema stronami. W Strefie Gazy było około 117 tys. przesiedleńców (w 2021 r.) w związku z prowadzonym cyklicznie ostrzałem z powietrza. Z kolei na Zachodnim Brzegu było (również w 2021 r.) ponad 1200

⁸⁰ Australian Department of Foreign Affairs and Trade, Palestinian Territories, 15.03.2017, <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Pages/country-information-reports.aspx>

⁸¹ Australian Department of Foreign Affairs and Trade, Palestinian Territories, 15.03.2017, <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Pages/country-information-reports.aspx> i HRW, World Report 2019 - Israel and Palestine, 17.01.2019, <https://www.ecoi.net/en/document/2002193.html>

⁸² HRW – Human Rights Watch: World Report 2023 - Israel and Palestine, 12 January 2023 <https://www.ecoi.net/en/document/2085463.html>

⁸³ HRW – Human Rights Watch: World Report 2023 - Israel and Palestine, 12 January 2023 <https://www.ecoi.net/en/document/2085463.html>

⁸⁴ Australian Department of Foreign Affairs and Trade, Palestinian Territories, 15.03.2017, <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Pages/country-information-reports.aspx> i HRW, World Report 2019 - Israel and Palestine, 17.01.2019, <https://www.ecoi.net/en/document/2002193.html>

przypadków wysiedleń w związku z wyburzeniami i przejściem palestyńskiej własności przez izraelskie władze. ^[85]

Ponadto, na Zachodnim Brzegu żyje ponad 871 uchodźców zarejestrowanych przez UNRWA, z czego 1/4 w 19 obozach dla uchodźców. Z kolei w Strefie Gazy UNRWA zarejestrowała ponad 1,47 uchodźców (spośród 2,1 mln mieszkańców strefy ogółem). Zarejestrowani przez UNRWA uchodźcy otrzymują od organizacji pomoc pod postacią świadczeń zdrowotnych, edukacyjnych, w razie potrzeby dystrybucji żywności. ^[86]

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

W krajach ościennych żyją tysiące palestyńskich uchodźców, którzy opuścili Palestynę na różnych etapach trwania izraelsko-palestyńskiego konfliktu (wielu z nich pozostaje w sytuacji uchodźstwa od 70 lat). W Jordanii UNRWA zarejestrowała ich 2,3 mln, w Libanie – ponad 470 tys., w Syrii – prawie 570 tys. Jedynie w Jordanii Palestyńczycy (spełniający określone warunki) otrzymali obywatelstwo, w pozostałych krajach żyją jako bezpaństwowcy. ^[87]

PODSUMOWANIE

Autonomia Palestyńska zgodnie z porozumieniami z Oslo jest załączkiem przyszłego państwa palestyńskiego, jednak od czasu podpisania porozumień na początku lat 1990., nie poczyniono żadnych kroków, które zbliżyłyby do realizacji założonego celu, a wszystkie kwestie sporne między Izraelem a Palestyną pozostają nierozwiązane.

Od 2007 r. na terytoriach palestyńskich funkcjonują dwa odrębne ośrodki władzy: na Zachodnim Brzegu rząd Fatahu, zaś w Strefie Gazy – rząd de facto powołany przez Hamas.

Izrael okupuje terytoria Autonomii Palestyńskiej (które same z siebie nie stanowią ciągłości lecz są 165 enklawami, na terytoriach, które w całości kontroluje Izrael) a okupacja wywiera głęboki wpływ na wszystkie aspekty życia Palestyńczyków. Strefa Gazy od połowy 2007 r. poddana jest blokadzie, która bardzo poważnie pogłębia tam kryzys humanitarny. Z kolei na Zachodnim Brzegu okupacja, budowa muru separacyjnego, blokady dróg, punkty kontrolne utrudniają dostęp do szkół, miejsc pracy, ziemi uprawnej, znacznie utrudniają codzienne funkcjonowanie palestyńskich mieszkańców.

W chwili obecnej nie toczy się otwarty konflikt zbrojny między obiema stronami. Sporadycznie prowadzona jest wymiana ognia między Strefą Gazy a Izraelem (wystrzeliwanie rakiet z terytorium strefy oraz naloty i ostrzał odwetowy, a także pozaprawne egzekucje ze strony Izraela). Cyklicznie dochodzi do eskalacji takich działań. Ostatnia miała miejsce na początku sierpnia 2022 r., śmierć poniosły w niej 44 osoby (wg danych palestyńskich i 35 – wg danych strony izraelskiej), a 360 zostało

⁸⁵ Internal Displacement Monitoring Centre, „State of Palestine Country Profile, 2021, <https://www.internal-displacement.org/countries/palestine>

⁸⁶ UNRWA, Where We Work, <https://www.unrwa.org/where-we-work/west-bank>

⁸⁷ UNRWA, Where We Work, <https://www.unrwa.org/where-we-work>

ranych. Chybione rakiety wystrzelwane przez Hamas i PID również powodują niekiedy ofiary śmiertelne wśród Palestyńczyków w Strefie Gazy.

Najwięcej ofiar wśród ludności palestyńskiej pociągają za sobą operacje przeszukiwania i rajdy przeprowadzane przez izraelskie siły w palestyńskich miejscowościach na Zachodnim Brzegu w odwecie za dokonane przez Palestyńczyków zamachy lub w poszukiwaniu podejrzanych. Przy czym w ostatnich miesiącach intensywność takich akcji ma tendencję wzrostową.

Jak podaje OCHA, w 2022 r. było 151 palestyńskich ofiar śmiertelnych na Zachodnim Brzegu i 30 – w Strefie Gazy. Z kolei Euro-Med. Human Rights Monitor informuje o 204 Palestyńczykach zabitych przez Izraelskie Siły w tym samym okresie (z czego 124 stanowiły osoby nie podejmujące agresywnych działań).

W 2023 r. tylko do 17 kwietnia było 89 śmiertelnych ofiar wśród Palestyńczyków z Zachodniego Brzegu.

Ostrzał w Strefie Gazy i związane z nim zniszczenia przyczyniły się do przesiedlenia 117 tys. ludzi (tylko w 2021 r.) w granicach objętej blokadą strefy. Z kolei na Zachodnim Brzegu restrykcyjna polityka własności, przejmowanie palestyńskiej ziemi i burzenie domów spowodowały przesiedlenie 1200 osób (również w 2021 r., okresie objętym ostatnim raportem Internal Displacement Monitoring Centre).

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA:

1. ACLED, Dashboard, Palestine, 10.10.2022-31.12.2022, <https://acleddata.com/dashboard///dashboard>
2. Amnesty International: Death Sentences and Executions 2021, May 2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2073393/ACT5054182022ENGLISH.pdf>
3. Aljazeera, Palestinian factions agree to Abbas election request, 24.11.2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/11/palestinian-factions-agree-to-abbas-election-request>
4. Amnesty International, Amnesty International Report 2022/23; The State of the World's Human Rights; Palestine (State Of) 2022, 27.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089585.html>
5. Amnesty International, Death sentences and executions 2020, 2021, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/3760/2021/en/>
6. Australian Department of Foreign Affairs and Trade, Palestinian Territories, 15.03.2017, <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Pages/country-information-reports.aspx>
7. B'Tselem, Acting the Landlord: Israel's Policy in Area C, the West Bank, czerwiec 2013, https://www.btselem.org/publications/summaries/201306_acting_the_landlord
8. B'Tselem, Amjad Naser (15) killed when Israeli soldiers and a settler shoot at Palestinian protesters and stone-throwers in al-Mughayir, 30.01.2023, https://www.btselem.org/video/20230130_amjad_naser_15_killed_when_soldiers_and_a_settler_shoot_at_palestinian_protesters_in_al_mughayir/full
9. BBC News, Explainer: Israel, annexation and the West Bank, 25.06.2020, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-52756427>
10. BBC News, History of Mid-East peace talks, 29.07.2013, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-11103745>
11. BBC News, Israel PM-elect Netanyahu's deal plans to bolster settlements, 17.11.2022, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-63660566>
12. BBC News, Palestinian territories profile, ostatnia aktualizacja strony 08.04.2019, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14630174>
13. Bloomberg, Annex the West Bank? How an Idea Lost Its Taboo in Israel, 13.09.2019, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-09-13/annex-west-bank-how-an-idea-lost-its-taboo-in-israel-quicktake>
14. B'Tselem - The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories, Planning Policy in the West Bank, 11.11.2017 (z aktualizacją z 06.02.2019), https://www.btselem.org/planning_and_building

15. B'Tselem – The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories, The Separation Barrier, 11.11.2017, https://www.btselem.org/separation_barrier
16. Carnegie Endowment for International Peace, Postponed Palestinian Elections: Causes and Repercussions, 11.05.2021, <https://carnegieendowment.org/sada/84509>
17. CIA, The World Factbook, Gaza Strip, ostatnia aktualizacja strony 10.04.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/gaza-strip/>
18. CIA, The World Factbook, West Bank, ostatnia aktualizacja strony 11.04.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/west-bank/>
19. CNN News, Israeli soldier gets 18 months over shooting of wounded Palestinian assailant, 21.02.2017, <http://edition.cnn.com/2017/02/21/middleeast/israel-soldier-elor-azaria-sentence/>
20. CNN, Mahmoud Abbas Fast Facts, 19.12.2021, <https://edition.cnn.com/2012/12/04/world/meast/mahmoud-abbas---fast-facts/index.html>
21. Corte Interamericana de Derechos Humanos (CORTEIDH), Rayyes Naser, The Rule of Law and Human Rights within Palestinian National Authority Territories <https://www.corteidh.or.cr/tablas/r36236.pdf>
22. Death Penalty Database, Palestinian Authority, ostatnia aktualizacja strony 04.09.2022, <https://deathpenaltyworldwide.org/database///results/country?id=57>
23. Encyclopaedia Britannica, Mahmoud Abbas, 10.04.2022, <https://www.britannica.com/biography/Mahmoud-Abbas>
24. Encyclopaedia Britannica, Palestine, <https://www.britannica.com/place/Palestine/International-recognition>
25. Encyklopedia PWN, Palestyna. Historia, <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Palestyna-Historia;4652975.html>
26. Euro-Mediterranean Human Rights Monitor, Pulling the trigger is the first resort; Palestinians killed by Israeli army and settlers in 2022, 14.03.2023, <https://reliefweb.int/attachments/0ee2858d-2cae-4449-8375-69b2bd44d659/EN.pdf>
27. Euronews, Palestinian Authority swears in new prime minister, 14.04.2019, <https://www.euronews.com/2019/04/14/palestinian-authority-swears-in-new-prime-minister>
28. European Council on Foreign Relations, (ECFR), Mapping Palestinian Politics, https://ecfr.eu/special/mapping_palestinian_politics/governorates/
29. France24, Israel announces plans to build 1,300 new West Bank settlement homes, 24.10.2021, <https://www.france24.com/en/middle-east/20211024-israel-announces-plans-to-build-1-300-new-west-bank-settlement-homes>
30. Gazeta Wyborcza, Kneset legalizuje nielegalne izraelskie osiedla na Zachodnim Brzegu Jordanu, 07.02.2017, <http://wyborcza.pl/7,75248,21343466,kneset-legalizuje-nielegalne-izraelskie-osiedla-na-zachodnim.html>

31. Gazeta Wyborcza, Stany Zjednoczone uznały Jerozolimę jako stolicę Izraela. Trump przeniesie tam ambasadę, 06.12.2017, <http://wyborcza.pl/7,75399,22745482,trump-chce-przeniesc-ambasade-z-tel-awiwu-do-jerozolimy-dlaczego.html>
32. HRW – Human Rights Watch: World Report 2023 - Israel and Palestine, 12 January 2023 <https://www.ecoi.net/en/document/2085463.html>
33. Internal Displacement Monitoring Centre, , State of Palestine Country Profile, 2021, <https://www.internal-displacement.org/countries/palestine>
34. Israel Policy Forum, Operation Breaking Dawn: Overview, 08.08.2022, <https://israelpolicyforum.org/2022/08/08/operation-breaking-dawn-overview/>
35. Middle East Monitor, 7 myths about Israel’s ‘Separation Wall’, październik 2018, <https://www.middleeastmonitor.com/20181016-7-myths-about-israels-separation-wall/> oraz Stop the Wall, The Wall, <https://stopthewall.org/the-wall//the-wall-structure-gates>
36. Middle East Monitor, Why Hamas wants Palestinian elections to be held, 07.01.2020, <https://www.middleeastmonitor.com/20200107-why-hamas-wants-palestinian-elections-to-be-held/>
37. OCHA, Protection of Civilians Report | 14-27 February 2023, 04.03.2023, <https://www.ochaopt.org/poc/14-27-february-2023>
38. OCHA, Protection of Civilians Report | 28 March – 17 April 2023, 20.04.2023, <https://www.ochaopt.org/poc/28-march-17-april-2023/ftn1>
39. Onet Wiadomości, HRW: władze Izraela nalegają, by zabijać palestyńskich napastników, 02.01.2017. <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/hrw-wladze-izraela-nalegaja-by-zabijac-palestynskich-napastnikow/b66klqz>
40. PISM, Nowy rząd Autonomii Palestyńskiej – wyzwania i perspektywy, 04.06.2019, https://pism.pl/publikacje/Nowy_rzad_Autonomii_Palestynskiej__wyzwania_i_perspektywy
41. PISM, Patrycja Sasnal, Konferencja w Annapolis, 30.11.2007, <https://www.pism.pl/index/?id=7501e5d4da87ac39d782741cd794002d>
42. Reliefweb, Israel killed five times as many Palestinians in 2022 than it killed in the same period in 2021, 15.04.2022, <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/israel-killed-five-times-many-palestinians-2022-it-killed-same>
43. Reuters, Palestinian leader delays parliamentary and presidential elections, blaming Israel, 30.04.2021, <https://www.reuters.com/world/middle-east/palestinian-elections-delayed-says-president-mahmoud-abbas-2021-04-29/>
44. Reuters, Palestinian rivals agree to hold elections but doubts persist, 13.10.2022, <https://www.reuters.com/world/middle-east/palestinian-rivals-agree-elections-end-dispute-doubts-persist-2022-10-13/>

45. Rzeczpospolita, Premier Izraela: Powstanie państwa Palestyna byłoby błędem, 15.09.2021, <https://www.rp.pl/polityka/art18921261-premier-izraela-powstanie-panstwa-palestyna-byloby-bledem>
46. The Jerusalem Post, 17th year of a four-year term; Will Abbas hold Palestinian elections?, 09.01.2021, <https://www.jpost.com/arab-israeli-conflict/17th-year-of-a-four-year-term-will-abbas-hold-palestinian-elections-654821>
47. The Middle East and North Africa 2011, Palestinian Autonomous Areas, Routledge, London/New York 2010
48. The Times of Israel, Bennett: Israel won't annex territory or establish Palestinian state on my watch, 21.08.2021, <https://www.timesofisrael.com/bennett-israel-wont-annex-territory-or-establish-palestinian-state-on-my-watch/>
49. The Times of Israel, Poll shows Hamas leader would defeat Abbas to win Palestinian elections, 18.12.2018, <https://www.timesofisrael.com/poll-shows-hamas-leader-would-defeat-abbas-to-win-palestinian-elections/>
50. TVP Info, Krwawe protesty przeciwko otwarciu ambasady USA w Jerozolimie. Dziesiątki zabitych, 14.05.2018, <https://www.tvp.info/37203361/krwawe-protesty-przeciwko-otwarciu-ambasady-usa-w-jerozolimie-dziesiatki-zabitych>
51. UN News Service, Israeli legislation on settlements violates international law, says UN chief Guterres, 07.02.2017, <http://www.refworld.org/docid/589c69f5195.html>
52. UN News Service, Two-state solution to Israel-Palestine conflict at risk of giving way to 'one-state reality,' warns Ban, 15.09.2016, <http://www.refworld.org/docid/57dbe65340e.html>
53. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Protection of Civilians Report 29-June – 12 July 2021, 16.07.2021, <https://www.ochaopt.org/poc/29-june-12-july-2021>
54. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Protection of Civilians Report 19-April – 9 May 2022, 13.05.2022, <https://www.ochaopt.org/poc/protection-civilians-report-19-april-9-may-2022>
55. UNRWA, Where We Work, <https://www.unrwa.org/where-we-work/west-bank>
56. UNRWA, Where We Work, <https://www.unrwa.org/where-we-work>
57. US Department of State: 2022 Country Report on Human Rights Practices: Israel, West Bank and Gaza - West Bank and Gaza, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089124.html>
58. Welcome to Palestine, Everything you need to know about Areas A,B and C, 21.07.2017, <https://www.welcometopalestine.com/article/areas-a-b-c-explained-west-bank-israel-gaza-palestine/>
59. Wikipedia, Governorates of Palestine, https://en.wikipedia.org/wiki/Governorates_of_Palestine

60. Wprost, Niepodległa Palestyna rodzi się za murem, 17.12.2012,
<https://www.wprost.pl/380859/Niepodlegla-Palestyna-rodzi-sie-za-murem>